

Pak jij naald
en draad?
Dan schilder
ik een liedje

kunstprojecten
voor in de klas

inhoudsopgave

inleiding	5
kerndoelen	7
kosten en kwaliteit	8
projecten onderbouw	9
projecten middenbouw	15
projecten bovenbouw	25
kunstenaars	39

Het bikboek is een initiatief van 8 kunstenaars met verstand van kunst en kinderen. Op de website vindt u het aanvraagformulier voor de projecten. U kunt kijken op www.bikboek.nl
U kunt mailen naar info@bikboek.nl

inleiding

Beleven

Verdiep het kunstonderwijs op uw school door een kunstenaar in de klas uit te nodigen. In het BIKboek stellen 8 kunstenaars zich aan u voor. Vanuit ons vakmanschap en discipline ontwikkelen we projecten voor o.a. het basisonderwijs. We nemen de leerlingen mee in onze wereld en manier van kijken. In het dagelijks leven zijn we bijvoorbeeld vormgever, theatermaker of schrijver. Maar we willen wat we kunnen, waar we ons over verwonderen en wat ons raakt graag delen.

Samen

Waarom samen één boek? Omdat we geloven dat we samen sterker zijn, maar ook om het voor u overzichtelijk te houden. Het BIKboek biedt u kunstprojecten in verschillende disciplines en voor verschillende leeftijden. Achterin kunt u de kunstenaars achter de projecten ontmoeten. Daarnaast werkt BIKboek met één aanspreekpunt en heldere voorwaarden. Dat scheelt u een hoop tijd.

BIK

Wat bindt ons? We hebben allemaal in Utrecht de Bik-opleiding gevolgd. Bik staat voor beroepskunstenaars in de klas. In deze eenjarige post-hbo-opleiding leren professionele kunstenaars vanuit hun eigen passie en vak projecten bedenken en uit te voeren in het onderwijs.

kerndoelen

De kunsteducatieve projecten zijn onderverdeeld in aanbod voor onder- midden- en bovenbouw. Sommige projecten zijn voor meerdere klassen inzetbaar. Hierdoor zit er soms overlap in de bouwen en vind u bijvoorbeeld een project voor groep 4 ook tussen de onderbouwprojecten. De projecten sluiten aan bij de kerndoelen *54, 55 en 56. Daarnaast worden per project specifieke vaardigheden aangegeven die de leerlingen leren.

*Kerndoel 54: De leerlingen leren beelden, muziek, taal, spel en beweging te gebruiken, om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.

Kerndoel 55: De leerlingen leren op eigen werk en dat van anderen te reflecteren.

Kerndoel 56: De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed.

kosten en kwaliteit

onderbouw 1-2

Kosten

De kosten kunt u eenvoudig inschatten, wij werken met een uurtarief van €85,- per lesuur. Dit is inclusief voorbereidingstijd. Waar er voor een project extra nabewerkingstijd nodig is staat dat aangegeven bij de opmerkingen. Materiaalkosten zijn aangegeven per leerling. Reiskosten zijn niet inbegrepen en worden berekend á €0,19 per kilometer. U kunt vrijblijvend een offerte aanvragen.

Maatwerk

Zit wat u zoekt er niet tussen of wilt u misschien een grootschaliger project? Wij leveren ook maatwerk. Dat kan voor een jubileum zijn, een themaweek of de verlengde schooldag. Vraag gerust naar de mogelijkheden!

Kwaliteit

Om de kwaliteit te kunnen waarborgen maken we van tevoren graag een aantal afspraken. Zo verschilt het per kunstenaar en project of de aanwezigheid van de klassenleerkracht optioneel of noodzakelijk is. We gaan er vanuit dat basismaterialen zoals scharen op school aanwezig zijn. Vakspecifieke materialen worden natuurlijk verzorgd. Onze algemene voorwaarden kunt u inzien op www.bikboek.nl. Voor vragen kunt u mailen naar info@bikboek.nl.

Katinka

Katinka en de kleuren van de kunstenaar

We worden meegenomen in het verhaal van Katinka, die op een dag zomaar een schilderij in stapt. Daar ontmoet ze een kunstenaar.

De leerlingen helpen de kunstenaar met zijn uitdaging: hoe schilder ik Katinka's groene jurk als ik alleen rood, geel en blauw op mijn pallet heb? We gaan schilderen met primaire kleuren en alles wat we daarmee kunnen mengen.

Doelgroep: groep 1 - 2

Lesduur: 1 x 90 minuten

Leerkracht? ja

Materiaal: €1,- per leerling

Leerdoelen: basis kleurenleer, verbeelding en onderzoeken

Cobra leesplank

Leg een naam met letters

De leerlingen maken kennis met het werk van COBRA en tekenen hun eigen fantasiebeest.

Ze geven het een naam met behulp van de letters uit de speciale letterdoos. Sommige namen zullen tot nog niet bestaande woorden leiden.

Doelgroep: groep 1 - 2

Lesduur: 1 x 90 minuten

Leerkracht: ja

Materiaal: €1,- per leerling

Leerdoelen: kennismaken letters, relatie beeld, letterbeeld en woord

Kriebels

over inpakken en ontpoppen

Voordat er vlinders zijn, zijn er rupsen en die

rupsen wikkelen zich in. Wij gaan ook wikkelen. Allemaal gekke dingen, van knuffels tot rietjes pakken we in met pluizige wol, touw en repen stof. Hierdoor ontstaan nieuwe beelden. In de tweede les gaan we heel groot weven en bouwen zo een landschap om de beelden in te plaatsen.

Doelgroep: groep 1 - 2

Lesduur: 2 x 60 minuten

Leerkracht? naar keuze

Materiaal: €2,- per leerling

Leerdoelen: verbeelding, motoriek weven en wikkelen

Opmerkingen: evt. kunnen vooraf resten textiel en wol ingezameld worden om extra materiaal te hebben.

Reuzenkleurplaat

een kunstwerk voor de hele klas

Een echte kunstenaar in de klas, met een meters lang vel papier, dat is spannend. Zeker als je allemaal dingen mag bedenken die zo voor je neus getekend worden. De tekening wordt gemaakt met dikke zwarte stift en blijft achter in de klas als reuzen kleurplaat waaraan nog dagen door gekleurd kan worden.

Doelgroep: groep 1 - 2

Lesduur: 1 x 90 minuten

Leerkracht: naar keuze

Materiaal: €1,- per leerling

Leerdoelen: verhalen verzinnen, samen werken, overleggen en tekenen

Opmerkingen: In overleg kan vanuit een thema gewerkt worden.

Dit ben IK!

laat zien wie je bent met een t-shirt

Wat je draagt zegt veel over wie je bent of wilt zijn. Kinderen tekenen silhouetten van onderwerpen die ze belangrijk vinden of waar zij zich verbonden mee voelen. Hieruit wordt een tekening gekozen en tot sjabloon gemaakt. Dit sjabloon drukken we af op een T-shirt. De les wordt afgerond met een fotoshoot.

Doelgroep: groep 1 - 4
Lesduur: 3 x 60 minuten
Leerkracht? naar keuze
Materiaal: €2,- per leerling
Leerdoelen: identiteit ontdekken
associatief vermogen
sjablonen maken en tekenen

Opmerkingen: voor dit project wordt er aan kinderen gevraagd zelf een shirt mee te nemen. Lukt dit niet dan kost het per kind €2,- extra.

Denkbeeldig vriendje

fotobewerking met kinderen

De kunstenaar komt langs om over brieven te vertellen. Toevallig heeft zij net een zelfde brief gekregen als de kinderen, zonder afzender en met hetzelfde 'groetjes' aan het eind. De kinderen tekenen hoe de schrijver van de brief eruit zou kunnen zien. Na enige tijd ontvangen de kinderen opnieuw een brief. Wordt dan duidelijk wie hun denkbeeldige vriend is?

Doelgroep: groep 2 - 3
Lesduur: 1 x 60 minuten
Leerkracht? naar keuze

Materiaal: €2,- per leerling,
Ieder kind A4 kopie
Leerdoelen: ontdek de wereld
fotografie en tekenen

Opmerkingen: Afgesproken wordt wanneer de verwerkte foto's op uw locatie aanwezig zullen zijn. Per 20 kinderen geldt 2 uur aan nabewerking. Thema kan door school worden bepaald.

Varende Gedachtes

Het beleven van hele kleine geluksmomenten. Als kind zag ik eens hoe de wandelstok van een oude vrouw tussen de kinderkopjes in de weg bleef steken terwijl zij verder liep. We moesten allebei lachen. Ik denk dat ik 10 was. Inmiddels ben ik 36 maar ik kan me dat moment nog precies herinneren. Een geluksmoment dat me altijd is bijgebleven. Ik krijg er nog steeds een glimlach van op mijn gezicht.

Doelgroep: Groep 1 - 8
Lesduur: 4 lessen van 15 uur
Leerkracht? gewenst
Materiaal: €2,- per leerling
Leerdoelen: Geluksbesef
Samenwerken
Verbeelden
Illustratie
Kunst met restafval

Opmerkingen: Samenwerking tussen 2 kunstenaars Marloes Veelenturf en Sanne Duijf. De groepen werken ook samen.

Lettersprookje

Pluizeding op zoek naar een naam

Naar aanleiding van het prentenboek 'm o e n s i l' leren de leerlingen de vormen en klanken van 7 letters herkennen en die met elkaar verbinden. Tijdens het klassenspel ontdekken ze dat nieuwe lettercombinaties tot nieuwe woorden leiden.

Doelgroep: groep 3, tot dec.

Lesduur: 1 x 90 minuten

Leerkracht? ja

Materiaal: geen

Leerdoelen: lettervormen
klanktekenkoppeling
klank naar woord

Opmerkingen: gebruik van kopieermachine
gewenst

Betrapt! Oeps!

maak een beeldend verhaal

De kinderen vertellen met behulp van een collage van een zelf gemaakte kopie, houtskool- en vetkrijt-tekeningen het avontuur van toen zij zijn betrappt bij het doen van iets ondeugends. Door middel van een presentatie met een zelfgemaakt figuur op een stokje, delen ze spelenderwijs deze mooie verhalen met elkaar.

Doelgroep: groep 3 - 4

Lesduur: 4 x 90 minuten

Leerkracht? ja

Materiaal: €3,- per leerling +
A4 kopie per kind

Leerdoelen: spreken voor publiek
zwart wit tekenen, kopiëren

ruimtelijk inzicht

Opmerkingen: gebruik van kopieermachine
gewenst. Max. 20 leerlingen per groep.

Je bent je eigen Engerd een filmfiguur

Kinderen maken met verschillende materialen een Engerd. Zo'n figuur waarvan je zijn of haar aanwezigheid voelt, maar nooit echt te zien krijgt. Hoe ziet die Engerd er eigenlijk uit? We nemen de Engerd mee in een verduisterde ruimte om de schaduw en het geluid van deze engers te vangen op film. Zo bepalen de kinderen zelf wanneer de engerd er even uit mag.

Doelgroep: groep 3 - 4

Lesduur: 1 x 60 minuten

Leerkracht? naar keuze

Materiaal: €3,- per leerling

Leerdoelen: zelfkennis knippen en
plakken Opmerkingen:

buiten de les worden video-opnames gemaakt, hiervoor is een geschikte ruimte nodig. De films worden nabewerkt aangeleverd op school. Extra tijd: opname inlopend 1 uur, nabewerking 3 uur.

Het Vogelhotel

kunstwerk voor het schoolplein

Wat zit daar verstopt in die boom? Waar logeert een trekvogel? We gaan naar buiten, op zoek naar vogelstoelen. De kinderen verzamelen materiaal, maken fantasievogels en ontwerpen rustplekken voor de trekvogel en zijn vrienden. Het vogelhotel wordt

tentoongesteld op het schoolplein.

Doelgroep: groep 3 - 5

Lesduur: 4 x 75 minuten

Leerkracht? ja

Materiaal: €1,50 per leerling

Leerdoelen: omgeving ontdekken
verbeelden
samenwerken
ruimtelijk vormgeven
verbinden en knopen

Opmerkingen: we maken een wandeling naar een plek met bomen. Bij voldoende begeleiding gaan we de buurt in.

Suikerschilders

een bijzonder verfexperiment

We gaan lekker kliederen en vies worden.

Hoe kun je schilderen met suiker, meel, aarde en watten in je verf? En hoe verbeeld je een blijde berg? Kun je ook kwasten maken van gevonden voorwerpen? Tijdens de Suikerschilders ligt de focus op veel uitproberen. De kinderen leren emoties uit te beelden. We eindigen de cursus met een collage-kunstwerk en een mooie expositie.

Doelgroep: Groep 3 - 5

Lesduur: 4 x 60 minuten

Leerkracht? ja

Materiaal: €3,- per leerling

Leerdoelen: emoties herkennen,
experimenteren, kleuren
mengen, abstract denken

Opmerkingen: bij dit project is een handvaardigheidslokaal gewenst.

Inpakken en zitten blijven!

net als Christo gaan we alles inpakken

Het raam staat open, de wind komt binnen.

De kinderen hebben warme kleding aan. Maar de stoelen dan? We kijken naar het werk van Christo en Jeanne Claude, een Frans kunstenaars-koppel dat allerlei gebouwen, bruggen en zelfs stranden heeft ingepakt. We kleden onze stoel aan, zoals we zelf ook aangekleed willen worden. Fijne of stoere stoffen, gekleurd of sober.

Doelgroep: Groep 3 - 6

Lesduur: 2 x 90 minuten

Leerkracht? naar keuze

Materiaal: €2,- per leerling

Leerdoelen: materiaal
eigenschappen
ruimtelijk inzicht
recycling materialen
oplossingsvermogen

Opmerkingen: Voor dit project wordt er aan kinderen gevraagd oude kleding, plastic tassen, lappen en/of magazines mee te nemen.

De Wodo's van het Woud

help jij de verloren bosgeesten weer terug de wereld in?

Vroeger, toen de wereld nog bedekt was met bos, heersten de Wodo's over het Woud. Toen kwamen de mensen en werden deze leuke bosgeesten bang. Ze vluchtten de bomen in, en niemand zag ze meer. Maar wij halen ze terug! We kijken naar de kronkels in foto's van boomschors en ontdekken daar ineens de

gekste wezens in. Ieder kind creëert zijn eigen Wodo.

Doelgroep: Groep 3 - 6
Lesduur: 1 x 90 minuten
Leerkracht? ja
Materiaal: €1,50 per leerling
Leerdoelen: fantaseren, verbeelden, collage
associatief denken

Een huis van woorden

hoe kan een gedicht eruit zien?

Moet een gedicht altijd rijmen? Naar aanleiding van het thema 'wonen' maken de leerlingen een beelddicht. Daarbij bouwen ze een huis van hun eigen woorden en zinnen.

Doelgroep: groep 4 - 5
Lesduur: 1 x 90 minuten
Leerkracht? ja
Materiaal: €1,- per leerling
Leerdoelen: kennismaking beelddichten
beschrijven gevoel

Laat mij maar in mijn hempie staan!

waarom paraderen meisjes op moeders hoge hakken?

En zijn politiemannen nou echt breder en groter? Ik ga met de kinderen kijken naar hoe je zelf je humeur kunt veranderen door je om te kleden. Daarbij gebruiken we ook de invloeden van kleur op je humeur. Met textielverf, elastiek, steentjes en textielstiften toveren de kinderen een wit hemd om tot een superhemd.

Doelgroep: groep 4 - 6

Lesduur: 3 x 90 minuten
Leerkracht? naar keuze
Materiaal: €3,- per leerling
Leerdoelen: identiteit bewustzijn
textielverftechniek Tye-Dye
kleurenleer, teken
vaardigheden

Opmerkingen: voor dit project wordt er aan kinderen gevraagd zelf een shirt/hemd mee te nemen. Lukt dit niet dan kost het per kind €2,- extra. Voor dit project worden 3 extra uren gerekend voor het verfproces.

Wegwijs

laat jezelf zien met schilderkunst

Bij het opgroeien in een wijk is het belangrijk om de buurt rondom school goed te kennen. Om zich bewust te worden van eigen locatie en positie in de wijk en die van anderen, schilderen de kinderen hun beste eigenschap op houten bordjes. De bordjes worden geplaatst voor de huizen van de kinderen, zodat een verdwaalde wijkbewoner altijd bij de kinderen terecht komt.

Doelgroep: groep 4 - 6
Lesduur: 2 x 60 minuten
Leerkracht? ja
Materiaal: €3,- per leerling
Leerdoelen: tekenen, schilderen,
technisch inzicht
houtbewerking, compositie

Opmerkingen: voor afwerking is assistentie gewenst. Op google maps worden foto's van de in de wijk geplaatste bordjes verzameld. Plaatsing bordjes 3 uur per 20 leerlingen

Droomvlucht

over het vliegen van vogels

Ik zie een vogel vliegen en vraag me af welke vogel dat is. Ik kan niet wachten om het op te zoeken! Samen met David Attenborough je weet wel, die stem van natuurfilms samen ontdekken we vogels in hun vlucht. Willen we zweven als een roofvogel of fladderen als een kolibrie? Kinderen maken vleugels die je kunt buigen. Bijna net als echte vleugels.

Doelgroep: Groep 4 - 6
Lesduur: 4 x 90 minuten
Leerkracht? ja
Materiaal: €1,- per leerling
Leerdoelen: in detail leren kijken
natuur leren zien
kleur en structuur

De Vrolijke Bever

over het zoogdier van het jaar 2012

Het gaat weer goed met de bever in Nederland. 2012 was het jaar van de bever. Maar de meeste kinderen hebben nog nooit een bever in het wild gezien..

In de introductieles leren we ze kennen. Ook wat onze samenleving, water en bijvoorbeeld afval op straat voor een bever betekenen. Met afvalmateriaal bouwen we een vrolijke bever!

Doelgroep: Groep 4 - 6
Lesduur: 4 x 60 minuten
Leerkracht? ja
Materiaal: €2,- per leerling
Leerdoelen: natuur leren zien
van schets naar 3d
recycle materiaal

trots op eigen werk
tentoonstellen

Opmerkingen: voor dit project moet afvalmateriaal verzameld worden. Elk jaar is het een ander zoogdier, 2013 is het jaar van de steenmarter

Er was eens...

De leerlingen maken kennis met verschillende sprookjes. Ze leren kenmerken en opbouw van het sprookje herkennen en zelf toepassen. Achtereenvolgens bedenken ze een held, een streven en een passende afloop en schrijven zo een eigen sprookje.

Doelgroep: Groep 5 - 6
Lesduur: 3 x 90 minuten
Leerkracht? ja
Materiaal: geen
Leerdoelen: kenmerken sprookje
verhaal schrijven
kop-lijf-staart structuur

bovenbouw 7-8

Groen groener groenst

over hoe grijs groen kan worden

Op de meest gekke plekken ontstaan tijdens dit project schooltuintjes. We gaan op zoek naar groeiplekken in de school. Waar doen planten het goed en waar zijn ze nodig? De kinderen verzamelen materiaal en maken allemaal een eigen 'tuin'.

Doelgroep:	groep 4 - 8
Lesduur:	3 x 90 minuten
Leerkracht?	ja
Materiaal:	€2,- per leerling
Leerdoelen:	oplossend vermogen creatief denken opmerken natuur dichtbij duurzaamheid

Opmerkingen: de kunstenaar besteedt 1 uur extra om de tentoonstelling compleet te maken met bordjes en een plattegrond.

Mini muppets

beeldhouwen in schuimrubber

Ken je de Muppet-show? Gewapend met wat verf, schuimrubber, lijm en een wasknijper, maken leerlingen een eigen mini-muppet. In deze workshop leren de kinderen hoe ze kunnen beeldhouwen in schuimrubber met een schaar. Ze maken een miniatuurkop met een karakter, in de mond zit een wasknijper waardoor je hem kan laten spreken!

Doelgroep:	groep 5 - 8
Lesduur:	2 x 90 minuten
Leerkracht?	ja
Materiaal:	€3,- per leerling
Leerdoelen:	nieuwe materialen, ruimtelijk

inzicht, vormgeving, knippen,
en fantasie

Opmerkingen: bij dit project wordt 2 uur voorbereiding gerekend.

NachtParade

beelden bouwen op een OHP

Met allerlei materialen worden schaduwbeelden gebouwd op een overhead projector. Een hoofdpersoon en een landschap om doorheen te bewegen. De schaduwprojecties worden vastgelegd met fotografie en door de kunstenaar nabewerkt tot een kort filmpje. De leerlingen krijgen een dvd na afloop van het project.

Doelgroep:	groep 5 - 8
Lesduur:	2 x 90 minuten
Leerkracht?	naar keuze
Materiaal:	€2,- per leerling
Leerdoelen:	fotografie compositie verhalen verzinnen stop motion animatie

Opmerkingen: 1,5 uur extra nabewerking tijd

Poëzie boven je bed

Leerlingen schrijven, in navolging van volwassen dichters, een eigen ode, een nonsensgedicht, een 'dada' gedicht, een kleurenalfabet, een elegie of een nonet (een 9-regelig gedicht zonder rijm). Een van hun gedichten maken ze tot een dichtposter.

Doelgroep:	groep 5 - 8
Lesduur:	4 - 7 x 90 minuten
Leerkracht?	ja
Materiaal:	geen

Leerdoelen: poëzie
verschillende dichtvormen

Opmerkingen: het aantal bijeenkomsten is
variabel naar keuze.

Ei met een staartje

een mixed media project

De kunstenaar introduceert een ei waar ze de verantwoordelijkheid over kreeg, maar waarvan onduidelijk is wat er uit zal komen... Ook de leerlingen krijgen een ei onder hun hoede. Dit vormt het uitgangspunt voor drie lessen waarin ruimtelijk gewerkt wordt, 2 dimensionaal en geschreven. Een veilige ruimte en wat er uit het ei komt worden in een klassikale installatie geplaatst.

Doelgroep: groep 5 - 8
Lesduur: 3 x 90 minuten
Leerkracht? naar keuze
Materiaal: €3,- per leerling
Leerdoelen: literair
beeldend 2d
beeldend 3d
samenwerken

Opmerkingen: na de binnenschoolse expositie kunnen leerlingen het individuele werk mee naar huis nemen.

Logo design

presenteer jezelf met je eigen logo!

Wie ben je en waar sta je voor, wat vind je leuk? De kinderen ontwerpen silhouetten van onderwerpen die ze belangrijk vinden. Ook mogen ze eigen letters maken. Er wordt een logo ontworpen in twee kleuren. Met twee

zelfgemaakte sjablonen wordt het logo gedrukt op een t-shirt. De lessen wordt afgerond met een fotoshoot.

Doelgroep: groep 5 - 8
Lesduur: 3 lessen van 60 minuten
Leerkracht? naar keuze
Materiaal: €2,- per leerling
Leerdoelen: identiteit verbeelden
ontwerpproces
compositie
drukken op textiel
sjablonen maken

Opmerkingen: voor dit project wordt er aan kinderen gevraagd zelf een shirt/hemd mee te nemen. Lukt dit niet dan kost het per kind €3,- extra.

Schatbewaarders

geluk in een doosje

Over de hele wereld worden geluksvoorwerpen en krachtbeelden gemaakt. De vormen zijn anders maar de functie blijft hetzelfde. Misschien wil je jezelf beschermen, misschien is er juist iets wat je wil versterken... Na een onderzoek naar andere culturen ontwerpen we een klein mobiel altaar in een luciferdoosje. Past geluk in een doosje?

Doelgroep: groep 5 - 8
Lesduur: 3 x 60 minuten
Leerkracht? naar keuze
Materiaal: €1,50 per leerling
Leerdoelen: betekenis geven
onderzoek
culturele overeenkomsten
vormgeving

Beeldenjagers

je eigen school als schatkamer

Gewapend met een scherpe blik, zaklamp en een simpele camera gaan we op jacht naar mooie beelden in de schoolomgeving. Met eenvoudige technieken bereiken de kinderen fantastische resultaten. In de foto's ontdekken we steeds iets nieuws. We sluiten af met een spetterende expositie vol collages en foto's die uw school van een heel andere kant belichten.

Doelgroep:	groep 5 - 8
Lesduur:	6 x 60 minuten
Leerkracht?	ja
Materiaal:	€2,- per leerling, 4 A4 kleurenprints per ll
Leerdoelen:	fotografie illustratie collage associatief denken samenwerken

Opmerkingen: van dit project is ook een verkorte versie mogelijk. De kunstenaar houdt een weblog bij waar alle vorderingen voor ouders te volgens zijn. Per 3 ll is 1 eenvoudige camera nodig, dit dient door de school gefaciliteerd te worden. Aan het gebruik van camera's van de kunstenaar zijn extra kosten verbonden. Extra bewerkingstijd 2 uur.

Stop motion wonderland

experimenteren met animatiefilm

Animatie is net magie. De kinderen bedenken en regisseren een kort filmpje waar ze zelf de hoofdrol in spelen. Op film lijken ze ineens door de lucht de kunnen vliegen, in een doos

te verdwijnen of door een muur te kunnen lopen. We sluiten de reeks af met een weblog met alle filmpjes en met een presentatie.

Doelgroep:	groep 5 - 8
Lesduur:	3 x 90 minuten
Leerkracht?	ja
Materiaal:	1,- per leerling
Leerdoelen:	stop-motion animatie samenwerken beweging verbeelden

Opmerkingen: bij dit project monteert de kunstenaar de filmpjes zelf. Aan het gebruik van camera's van de kunstenaar zijn extra kosten verbonden.

De Wereld Wijze reis

over het maken van een reisverslag

Ken je Mongolië? Lang geleden was Dzjengis Khan de leider van dit land. Hij dronk bloed uit de schedels van zijn vijanden. Als je even niets vermoedend je behoefte zat te doen, dan maakte hij je gewoon een kopje kleiner. Mongolië was ooit de grootste wereldmacht en deze zomer ben ik er heen gereisd, met een boekje waar nu mijn reisverslag in staat..

Doelgroep:	Groep 6 - 8
Lesduur:	6 x 90 minuten
Leerkracht?:	ja
Materiaal:	€1,- per leerling
Leerdoelen:	geschiedenis natuur humor in werk verwerken authentieke materialen

Draak op 13 hoog

gaat over het leren schetsen

Elk spannend boek en mooie illustratie start met een heleboel uitproberen. In dit project ligt de nadruk op leren schetsen, losschrijven en op de spontaniteit van de eerste pogingen. Samen met Marloes en Inez ontdekken de leerlingen al schetsend en schrijvend hoe het verhaal verder moet. Alle resultaten worden gezien als een volwaardig element en aan het eind samengebracht in een schetsboek.

Doelgroep:	Groep 6 - 8
Lesduur:	4 x 90 minuten
Leerkracht?	ja
Materiaal:	nog niet bekend
Leerdoelen:	schetsen karakters ontwerpen schrijvend ontdekken werk schrijver/illustrator

Opmerkingen: voor 'Draak op 13 hoog' is een projectvoorstel geschreven en een aanvraag-procedure voor fondsenwerving gestart.

Moulage

ontwerpen met een bijzondere techniek

Werken in een modeatelier. De les begint met een (door de school bepaald) thema. Na een presentatie in beeld gaan de leerlingen brainstormen over hun concept/ontwerp. Hiermee schetsen de leerlingen voorstellen. Waar komen de accenten en welke kleuren willen ze gebruiken. Met stoffen en spelden ontwerpen en bouwen de leerlingen op paspoppen aan hun eigen ontwerp. We eindigen met een fotoshoot!

Doelgroep:	groep 6 - 8
Lesduur:	2 x 90 minuten
Leerkracht?	naar keuze
Materiaal:	€3,- per leerling
Leerdoelen:	vormgeving met textiel werken ruimtelijk inzicht compositie

Opmerkingen: max 15 leerlingen.

Wezenlijke geluiden

het klinkt alsof ik het nog nooit gezien heb!

Kinderen luisteren naar een bijzonder geluid en verbeelden wie of wat dit geluid maakt. Ze onderzoeken hoe materialen klinken en gebruiken dit in hun constructie. Ieder kind onderzoekt welk geluid zijn wezen maakt.

Doelgroep:	groep 6 - 8
Lesduur:	1 x 90 minuten
Leerkracht?	ja
Materiaal:	€2,- per leerling
Leerdoelen:	verbeelding onderzoeken ruimtelijk werken materialen verbinden

Opmerkingen: dit project is een samenwerking met geluidskunstenaar Robert Deters. Zijn geluidsmateriaal is inbegrepen bij de materiaalkosten. In overleg sluit het project aan bij lokaal erfgoed, een mythe of legende.

Design je dessin

maak je eigen behangprint

Een dessin is de print op je kleding of behang. Na uitleg over dessins gaan de leerlingen hun

eigen dessin ontwerpen. In een brainstorm bedenken ze het onderwerp. Met potlood, pen en inkt wordt vervolgens het dessin doorontwikkeld door middel van de techniek van tekenen op rapport, een truc om een tekening eindeloos te kunnen herhalen. Het ontworpen rapport wordt gekopieerd en als puzzelstukken aan elkaar gelegd en ingekleurd.

Doelgroep: Groep 6 - 8
Lesduur: 2 x 90 minuten
Leerkracht? naar keuze
Materiaal: €3,- per leerling
Leerdoelen: op rapport tekenen
brainstorm
conceptontwikkeling
tekenvaardigheden

Opmerkingen: gebruik van kopieermachine noodzakelijk

De Afvalfabriek

waar oude troep verwerkt wordt tot pronkstuk

Liggen er sieraden op straat? Gooien we ooggappels weg? Welke schatten zitten verstopt in oude troep? Afval bestaat niet..alles is een grondstof om mee te ontwerpen en te bouwen. De kinderen verzamelen, maken nieuwe materialen en ontwerpen gebruiksvoorwerpen. Alle pronkstukken worden tentoongesteld in de school.

Doelgroep: Groep 7 - 8
Lesduur: 4 x 90 minuten
Leerkracht? Ja

Materiaal: €1,50 euro per leerling
Leerdoelen: ruimtelijk vormgeven
oplossend vermogen
creatief denken
duurzaamheid
hergebruik en C2C

Hondsjong zoekt schrijvers

Hoe schrijf je een roman?

'Hondsjong' Vanja van elf leeft in Moskou op straat. Samen met zijn drie honden overleeft hij kou en honger. Hoe doet hij dat? En welke gekke dingen kunnen er gebeuren als je zo leeft? Verhalen over gestolen winterjassen en gevonden vaders; de leerlingen schrijven zelf naar aanleiding van een jeugdroman in wording.

Doelgroep: Groep 7 - 8
Lesduur: 3 x 90 minuten
Leerkracht? ja
Materiaal: geen
Leerdoelen: inlevingsvermogen
schrijven vanuit startpunt

Opmerkingen: gebruik van kopieermachine gewenst.

Camera obscura

De magie van fotografie

In deze cursus leren de kinderen de basis en techniek van fotografie. We maken samen een Donkere Kamer, een Fotogram, onze eigen pinhole fotocamera en natuurlijk hele bijzondere afdrukken. We sluiten af met een expositie

van onze best gelukke foto's.

Doelgroep: Groep 7 - 8

Lesduur: 6 x 90 minuten

Leerkracht? naar keuze

Materiaal: €2,- per leerling

Leerdoelen: technisch inzicht
knippen en plakken
fotografie en chemicaliën

Opmerkingen: voor deze workshop is een eenvoudig te verduisteren ruimte nodig, die gedurende de periode als donkere kamer kan worden gebruikt. De kinderen werken in groepjes van vijf. Ook mogelijk gedurende 1 schooldag.

Vliegmobiel

een vliegende fantasie wereld

Een superheld, een insect of een zeppelin?

Iedereen zou wel graag willen leren vliegen.

Zet je eigen fantasie om in een tastbare creatie en breng je vliegeraar tot leven. Hij hoeft niet echt te bestaan, als hij maar de lucht in lijkt te gaan! Met de hele klas maak je een bewegend mobiel, een gezamenlijk kunstwerk met unieke creaties.

Doelgroep: Groep 6 - 8

Lesduur: 2 x 90 minuten

Leerkracht? ja

Materiaal: €4,- per leerling

Leerdoelen: ruimtelijk inzicht
vormgeving
fantasie
samenwerken

Opmerkingen: bij dit project wordt een uur extra voorbereiding gerekend. Max 15 ll.

Hier ben ik, ik kom eraan!

een het-kan-niet-slechter-film

De kinderen bereiden zich voor op hun eerste schooldag van de middelbare school. Ze gaan filosoferen en maken een storyboard van een worst-case-scenario. In hun zelfgemaakte eerste-indruk-outfit spelen de kinderen in groepjes hun worst-case-scenario uit op stop motion film. De resultaten worden tijdens een eindpresentatie vertoond.

Doelgroep: groep 8

Lesduur: 6 x 90 minuten

Leerkracht? ja

Materiaal: €3,- per leerling

Leerdoelen: filosoferen
verbeelden in tekening
textiel knippen/plakken
uitbeelden, stop motion

Opmerkingen: In de lessen worden in groepjes video-opnames gemaakt waarvoor per groepje een geschikte ruimte nodig is. De films worden nabewerkt aangeleverd op school. Het project kan op maat dienen als vervanging van een eindmusical.

De Reus

een pop nog hoger dan het klaslokaal

In 2010 ontwikkelde Jochen Lange de Reus op Charme, theater en expressielandgoed te Frankrijk. In 2011 kreeg de Reus een nieuw uiterlijk in de Noorderparkkamer te Amsterdam. In 2012 werd de Reus gesignaleerd op het stadspleinfestival in Amstelveen. Vraag de Reus ook bij jou op school, en hij gaat met

de kinderen op avontuur! Een bewegende pop van meer dan 4 meter hoog

Doelgroep: alle leeftijden

Leerkracht? ja

Opmerkingen: er zijn zes volwassen vrijwilligers nodig voor deze activiteit.

Light-UP

tekenen met licht

Al eens met licht getekend? Dan is Light-UP je ding! Met speciale tablets en een beamer kunnen de leerlingen elkaar portretteren met licht. (projection-mapping) Het sluit aan bij de leefwereld van de moderne leerling waarbij nieuwe media en techniek een belangrijke rol spelen. Light-UP motiveert leerlingen door ze zelf onderwerp te maken van de kunst, te laten meedoen en ze te verwonderen.

Doelgroep: alle leeftijden

Lesduur: 2 x 90 minuten

Leerkracht? naar keuze

Materiaal: €4,- per leerling

Leerdoelen: nieuwe media
techniek
anders leren kijken.

Opmerkingen: De lessen worden door twee beeldend kunstenaars gegeven.

Schets van meisje voor haar bever

Bevers, zelfs met lippenstift en draculatanden

Trotse kinderen in hett universiteitsmuseum

Marloes Veelenturf

Illustrator &
grafisch vormgever

Wijchen
www.marloesveelenturf.nl

wie

Een dromer is ze. Van haar vader heeft ze de liefde voor vogels mee gekregen, en daardoor een scherp oog en oor ontwikkeld voor detail. Marloes: 'Naast een dromer ben ik ook zo dyslectisch als het maar kan. Dyslexie hoeft geen belemmering te zijn maar is het vaak wel. Want hoe uit je jezelf als dit niet je sterkste kant is en je onzeker wordt van al die dingen die je moet kunnen op school?'

projecten

Droomvlucht, De Vrolijke Bever, Draak op 13 Hoog, De Wereld Wijze Reis, Varende gedachtes

Inez Risseeuw

Schrijver

Utrecht

www.dichtbijezelf.nl

'Pap,' zegt Isidoor, 'we hebben een draak in huis.'
Haar vaders hoofd komt langzaam omhoog.
Zijn loep zweeft boven het dikke boek.
Hij knippert met zijn ogen en kijkt haar glimlachend aan.
'Wat leuk lieverd.' Hij staart een poosje voor zich uit.
'Een draak, zeg je? Waar heb je die vandaan?'

Uit: Draak op 13 hoog door Inez Risseeuw

'Draak op 13 hoog' is de jeurgdroman die Inez nu schrijft

Cobra leesplank: Soms wordt het pure poëzie

Poëzie boven je bed: Met 'De Blauwbilgorgel' als inspiratie

wie

Inez Risseeuw schrijft fictie voor jong en oud. Op de kunstacademie in New York schreef ze een roman die ze zelf illustreerde, grafisch vormgaf en bond. Later volgde ze de opleiding tot Taaldrukker en daarna de Schrijversvak-school in Amsterdam. Als schrijfdocent is ze verbonden aan www.boekschrijven.nl. Ze vindt haar schrijfprojecten geslaagd als leerlingen bij zichzelf naar binnen durven kijken en eigen woorden vinden voor wat ze daar tegenkomen.

projecten

Cobra leesplank, Lettersprookje, Een huis van woorden, Er was eens, Poëzie boven je bed, Hondsjong zoekt schrijvers

Hier ben ik, ik kom eraan

Wegwijs

Betrapt! Oeps!

Barbara van Beers

Fotograaf en beeldend kunstenaar

Utrecht

www.barbaravanbeers.nl

wie

Als beeldend kunstenaar en fotograaf maakt Barbara installaties die te maken hebben met eigen ervaringen uit het dagelijks leven. Het hebben van controle of juist het loslaten daarvan zijn een belangrijk thema in haar werk. In haar projecten worden serieuze thema's verwerkt in vrolijke en speelse werkvormen. Kinderen krijgen inzicht in het werken als kunstenaar en leren basistechnieken uit onder andere fotografie en film. Kunstenaar en kinderen zijn trots op de unieke kunstwerken die ontstaan!

projecten

Hier ben ik, ik kom eraan, Camera obscura, Wegwijs, Je bent je eigen engerd, Betrapt! Oeps! Denkbeeldig vriendje

Laat mij maar in mijn hempie staan

Met de hand naaien, hoe ging dat ook alweer?

De Dit ben Ik-shirts hangen aan de lijn te drogen

Linda Rosink

Mode en textiel
vormgeving

Utrecht
www.lindarosink.nl
www.kopakan.nl

wie

Kleding spreekt! Het zegt veel over de identiteit van de drager en dat maakt mode zo fascinerend. Wat doet kleur met je humeur? Wat wil deze persoon met zijn kleding zeggen? Linda neemt haar vakkennis als modevormgever, en haar vragen mee de klas in. In haar projecten laat ze kinderen met deze vragen kijken naar zichzelf, wat vinden zij prettig om te dragen en waarom? En kan je wel zomaar iemand beoordelen op wat er gedragen wordt?

projecten

Inpakken en zitten blijven, Moulage, Dit ben ik-shirts, Laat mij maar in mijn hempie staan, Design je dessin, Logo design

Vogelhotel

De Afvalfabriek

Wezenlijke geluiden

Myrthe Mandemakers

Productontwerper

Utrecht

bik.myrthemandemakers.nl

www.myrthemandemakers.nl

wie

Myrthe is een vrije vormgever. Ze ontwikkelt duurzame groene producten op de grens van design en beeldende kunst. De natuur, planten en hun eigenschappen inspireren haar tot vernieuwende ontwerpen zoals Tafelakkers, Rozemarijn douches en Wandlongen. Verzamelen, kijken en ontdekken zijn de basis van haar lessen. Myrthe wil kinderen leren dat je van alles iets kunt maken, met je handen, hoofd en fantasie. Ze vindt het belangrijk dat kinderen verhalen vertellen over hun ruimtelijke kunstwerken.

projecten

De Afvalfabriek, Het Vogelhotel, Groen groener groenst, Wezenlijke geluiden

Stop motion in schaduwen

Eigen werk met schaduwprojectie

Je kan met van alles weven

Manja Eland

Beeldend kunstenaar

Nijmegen

www.manjaeland.nl

www.kopak.nl

wie

Manja is beeldend kunstenaar met een voorliefde voor verhalen en sprookjes. Beelden roepen verhalen op en verhalen weer nieuwe beelden. Haar autonome werk bestaat uit tekeningen, schaduwbeelden en animaties. Manja's werk was onder andere te zien in het gemeentemuseum Den Haag. Voor haar projecten bedenkt ze graag nieuwe verhalen die het vertrekpunt vormen om beeldend te werken.

projecten

Katinka, Kriebels, Reuzenkleurplaat, Schaduwvriendjes, Ei met een staartje, Schatbewaarders

Breng wasknijpers tot leven met maskers

Lightpainting in de klas, www.lightupcollective.com

Met de grote reus door het Noorderpark, Amsterdam

Jochen Lange

Poppenbouwer en speler

Utrecht

www.jochenlange.nl

www.lightupcollective.com

wie

Hij is poppen gaan maken, omdat je met poppen een werkelijkheid kunt creëren waar alles kan. In de handen van de poppenspeler komt de figuur tot leven en neemt je mee naar nieuwe werelden...

Jochen werkt als poppenbouwer/speler en objecttheatermaker. Zijn specialisatie is het ontwikkelen en realiseren van theaterpoppen voor verschillende gezelschappen, waaronder Vis á vis, Speeltheater Holland en Unieke Zaken. Daarnaast maakt hij deel uit van het Light-Up collectief waar hij als lichtkunstenaar actief is.

projecten

Mini Muppets, Vliegmobiel, De Reus, Light-Up

De Wodo's van het woud

Beeldenjagers

De Suikerschilders

Saskia van Gelderen

Illustrator en fotograaf

Utrecht

www.saskiavangelder.nl

wie

Saskia is een illustrator, fotograaf, kunstenaar, cursusdocent en een beeldenjager in hart en nieren. Ze is altijd op zoek naar de mooiste beelden in het lelijkste stukje straat. Ze maakt vooral beeldend werk in opdracht, bijvoorbeeld voor de mooiste omslagillustraties. Lesgeven geeft haar de nodige dosis interactie en inspiratie. En natuurlijk een hoop plezier.

projecten

Suikerschilders, Beeldenjagers, De Wodo's van het woud, Stop-motion Wonderland

Het Bikboek bevat kunstprojecten van:

Marloes Veelenturf
Jochen Lange
Inez Risseeuw
Linda Rosink
Myrthe Mandemakers
Manja Eland
Barbara van Beers
Saskia van Gelderen

colofon:
Hoofdredactie
Linda Rosink,
Teksbewerking
Manja Eland & Inez Risseeuw
vormgeving
Marloes veelenturf
veder werkten mee
Jochen Lange, Saskia van Gelderen, Myrthe
Mandemakers & Barbara van Beers